Лариса Богиня

м. Полтава

ТРАФАРЕТНІ ТЕКСТИ В ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Інтерес іноземних громадян до здобуття фахової освіти в Україні в останні десятиліття продовжує зростати. Успішність процесу навчання залежить від рівня володіння мовою, яку іноземні здобувачі вищої освіти починають вивчати на етапі підготовки до вступу у ЗВО України. Головним завданням початкового етапу вивчення мови є формування комунікативної компетенції.

Мета статті – проаналізувати структурні особливості трафаретних текстів, актуальних для інофонів першого року навчання та їх інтерпретацію в іншомовній аудиторії.

Умови навчання й проживання в новому соціокультурному середовищі вимагають він іноземних здобувачів вищої освіти вміти працювати з документами, зокрема анкетами, бланками тощо.

Практична спрямованість знань, органічне поєднання навчання мови й мовлення забезпечуються текстоцентричною навчальною технологією.

Текстоцентричний підхід уможливлює розвиток мовленнєвих навичок завдяки застосуванню різноманітних завдань для роботи з текстом, адже саме на основі тексту інокомуніканти засвоюють знання з мовних тем, опановують навички продукування власних висловлювань у конкретній комунікативній ситуації. Трафаретні тексти, як один із видів текстів для навчання іноземних здобувачів вищої освіти, сприяють формуванню навичок стандартизованого спілкування в офіційних установах щодо паспортних даних, мети перебування в Україні, місця проживання, отримання послуг тощо.

Трафаретний текст – це формалізований текст, в якому заздалегідь передбачена типова ситуація спілкування в межах якої використовуватиметься документ і мовна форма, в якій ця ситуація відображається [1].

Здебільшого для запису трафаретних текстів використовуються бланки. Постійна частина бланку виготовляється друкарським способом, а для змінної частини передбачені графи, що їх заповнює респондент [2]. Для забезпечення успішного продукування змінної частини трафаретного тексту інокомунікант має володіти навичками читання друкованих лексем та навичками письмового оформлення власних висловлювань. Іноземні здобувачі вищої освіти найчастіше мають необхідність заповнювати анкети.

Анкета, як і будь-який текст, обмежений у часі й просторі, має відповідні параметри:

цілісність, тобто сукупність змістової, комунікативної й структурно-граматичної єдностей;

членованість – кожне запитання анкети відображає одну з характеристик особи, що її заповнюватиме;

лінійність – запитання йдуть послідовно одне за іншим;

інформативність – анкета накопичує інформацію і є каналом її передавання:

завершеність – відповіді носять відносно завершений характер як на формальному, так і на змістовому рівнях.

Анкету ми розглядаємо як визначений стандартизований перелік питань, який передбачає відповіді у типових ситуаціях спілкування: оформлення банківського рахунку, паспортної частини медичної картки, читацького абонементу, форми для поселення у готелі тощо. Питання й відповідь у анкеті - два пов'язані за змістом самостійні речення. Навчаючи інофонів правилам оформлення анкети, варто звернути їхню увагу на граматичні форми запитань для найменування ознак, що характеризують його як об'єкт, і виражені іменником у називному

відмінку (прізвище, ім'я) або словосполученням (рік народження, місце проживання).

Текст анкети розташовується по вертикалі, наприклад:

Прізвище _____

Ім’я _____

По батькові _____

Рік, число і місяць народження _____

Місце народження _____

Домашня адреса _____

Освіта _____

Роботу з таким текстом варто починати після вивчення алфавіту й формування навичок читання й письма вже у перші тижні вивчення української мови. Письмове заповнення змінної частини анкети зазвичай не викликає труднощів у інокомунікантів, тоді як усне спілкування з представниками різних установ за анкетними даними на першому етапі навчання не завжди буває успішним.

Для подолання психологічного й мовного бар’єру під час спілкування іноземних громадян з представниками установ та організацій на початковому етапі вивчення мови пропонуємо ряд вправ:

- трансформація називного відмінку запитання анкети в питальне речення;
- читання анкети, яку заповнили одногрупники й продукування розповіді про друга на основі анкетної інформації;
- письмові відповіді на усні запитання викладача щодо анкетних даних;
- рольові ігри «У банку», «У реєстратурі поліклініки», «У деканаті», «У бібліотеці» тощо.

З досвіду роботи зазначимо, що успішність комунікації залежить від багатьох факторів, тому різноманітність тренінгових завдань, розширення кола питань у процесі вивчення граматичних категорій, синтаксичних та стилістичних аспектів

мови протягом першого року навчання дозволяють іноземним здобувачам вищої освіти оволодіти навичками роботи з трафаретними текстами на достатньому для спілкування рівні.

Подальші розвідки науковців та методистів щодо використання трафаретних текстів можуть відбуватися у напрямах інтерпретації текстів інструкцій, зокрема з безпеки життєдіяльності, в іншомовній аудиторії.

Джерела та література

1. *Борко Т.М. Аспекти лінгвістики тексту в формуванні професійної компетентності майбутніх документознавців / Т.М. Борко. Молодий вчений. Миколаїв, 2017. – С. 10-14*
2. *Поберезська Г. Г. Лінгвістичні основи документознавства та інформаційної діяльності: Навч. посіб. / Г. Г. Поберезська, І. М. Волинець . – К.: Знання, 2008. – 351 с.*
3. *Пізнюк Л.В. Документна лінгвістика. / Л.В. Пізнюк. – К., 2018. – 174 с.*